

Kuulemisen ja valmistelun apuri

Sitra, Demokratiainnovaatiot-ohjelma

Pauli Saloranta, Vava Lunabba, Henna Hiilamo,
Hannu-Pekka Ikäheimo ja Anssi Komulainen

Sitran strategiset tavoitteet

- Julkisen sektorin uudistumiskyky on vahvistunut ja tuottavuus kasvanut tekoälyä hyödyntämällä
- Innovatiiviset menettelytavat ovat vahvistaneet demokraattista päätöksentekokykyä ja luottamusta

”Tuemme kansallista, alueellista ja paikallista hallintoa **ottamaan laajamittaisesti käyttöön parhaat päätöksentekokykyä vahvistavat työkalut ja menetelmät**, jotka auttavat vaikeiden yhteiskunnallisten prosessien käsittelyssä, päätöksenteossa ja toimeenpanossa.

Samalla ne vahvistavat **kansalaisten luottamusta tehtäviin päätöksiin**”

Megatrendit Suomen näkökulmasta

IHMISET JA KULTTUURI

**Suuntana
pitkäikäisten
yhteiskunta**

VALTA JA POLITIIKKA

**Maailmanjärjestyksen
murros mittaa
demokratian voiman**

- Luottamus poliittisiin päätöksentekijöihin ja julkiseen hallintoon laskee
- Polarisaatio nakertaa päätöksentekokykyä
- Maahanmuuttajien heikko osallisuus
- Nuorten tulevaisuudenusko laskussa

**KOHTI UUTTA
YHTEISKUNTA-
SOPIMUSTA**

TEKNOLOGIA JA TALOUS

**Tekoäly mullistaa
yhteiskunnan perustaa**

LUONTO JA RESURSSIT

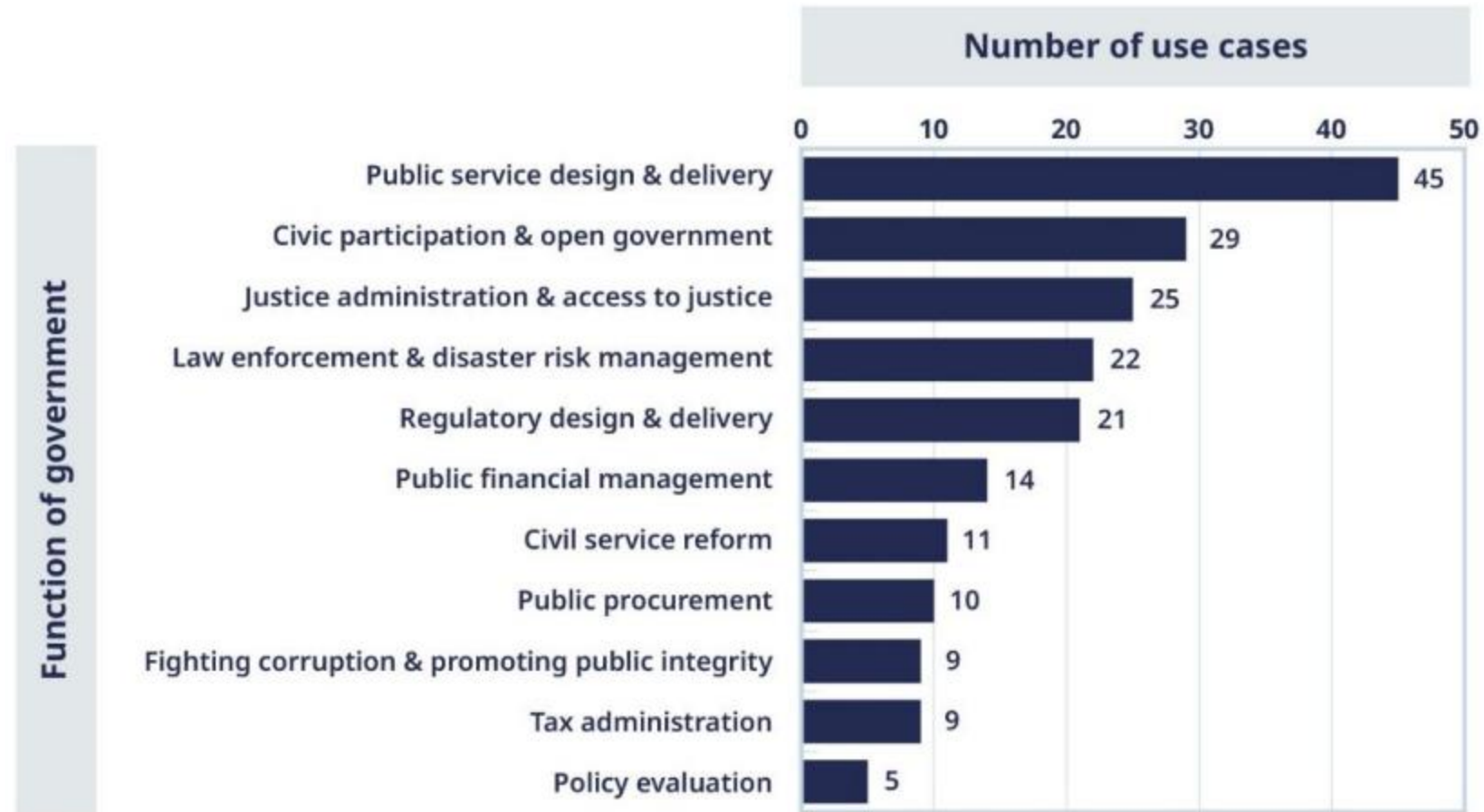
**Ympäristökriisi
pakottaa sopeutumaan
ja uudistumaan**

Suosituksset OECD:n Civic Space Scan (2026)

- Siirtyminen kohti johdonmukaisempaa, koordinoitumpaa ja läpinäkyvämpää lähestymistapaa konsultaatioon ja vuorovaikutukseen kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa
- Edistetään vertaisten välisiä oppimismahdollisuuksia ja konsultaatio- ja vuorovaikutusmenetelmien vaikuttavuusarviointeja
- Varmistetaan päätöksenteon parempi palautteenanto ja dokumentointi
- Varmistetaan (digitaalisten) osallistumismenetelmien laatu ja saavutettavuus
- Siirtyminen pelkistä konsultaatioista ja vuorovaikutuksesta “tuttujen toimijoiden” kanssa kohti laajempaa osallistamista, joka tavoittaa myös suuren yleisön
- Omaksutaan kokonaisvaltainen lähestymistapa suomalaisten kansalaisten osallistamiseen päätöksenteon kumppaneina

Figure 2.1. Use cases are most present in public service, civic participation and justice functions

Source: OECD analysis of identified use cases.

Tosiasiallinen osallisuus vahvistaa luottamusta

1%

Suomen väestöstä luottaa poliitikkoihin erittäin paljon (16% 2023)

Yhteiskunnan kyky ratkoa ongelmia

39%

Ei luota yhteiskunnan kykyyn ratkoa ongelmia.

37%

Suomalaisista luottaa poliittisiin päättäjiin

Luottamus poliittiseen päätöksentekoon on merkittävästi laskenut

53%

22%

Luottaa kykyihinsä osallistua politiikkaan ja luottaa julkiseen valtaan

Heistä, jotka kokevat vaikutusmahdollisuutensa heikoiksi, luottaa julkiseen valtaan

Viime vuosina erityisesti nuorten ja naisten luottamus on pudonnut voimakkaasti

OECD:n tutkimusten mukaan suurimmat vaikutukset ovat saavutettavissa ihmisten toimijuutta vahvistamalla.

Julkinen hallinto ei ole pystynyt vastaamaan ihmisten kasvaneisiin odotuksiin julkista hallintoa kohtaan

Kenelle ja mitä?

TAVOITTEENA

- Parantaa päätöksenteon laatua ja hyväksyttävyyttä vahvistaen demokratian kriisikestävyyttä.
- Vahvistaa kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia tukien luottamusta
- Yhdenmukaistaa ja tehostaa valmistelua mahdollistaen kustannus- ja aikasäästöjä
- Helpottaa osallistamista!

Päätöksentekijälle

- Vahvistaa tietoperustaista valmistelua ja tukee hallinnon avoimuutta
- Tarjoaa tukea päätöksenteon eri vaiheisiin sopivien menetelmien kautta

Valmistelijalle

- Madaltaa menetelmien käyttöönoton kynnystä ja auttaa menetelmien valinnassa : työkalun avulla kuka tahansa osaa käyttää menetelmiä!
- Tarjoaa automaattisesti menetelmäkohtaisia ohjeita, realistisia resurssiarviota ja tukee ajankäytön ja menetelmän suunnittelua
- Helpottaa ja tukee osallistumisen vaikuttavuuden mittaamista

Toisessa vaiheessa tehdään skaalaus kansalaisille, kunnille ja hyvinvointialueille

SITRAN LAATIMA LUONNOS VERSIO, SISÄLLÖT PÄIVITTYVÄT. EI JULKISEEN JAKOON.

Sitran laatima luonnos LUONNOS

Kuulemisen ja valmistelun apuri

Tosiäsiällinen osallisuus tuottaa laadukkaampaa ja hyväksyttävämpää päätöksentekoa sekä vahvistaa kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan. Löydä oikea menetelmä hankkeeseesi — ohjeet, resurssit ja ajankäyttö.

Kysy apurilta suosituista

Selaa menetelmiä

MIKSI KÄYTTÄÄ APURIA?

- Vahvistaa tietoperustaista valmistelua ja hallinnon avoimuutta
- Madaltaa menetelmien käyttöönoton kynnyistä – kuka tahansa osaa käyttää
- Yhdenmukaistaa valmistelua ja tavoittelee kustannussäästöjä
- Tarjoaa tukea päätöksentekoon tilanteeseen sopivien menetelmien kautta
- Tarjoaa menetelmäkohtaiset ohjeet, resurssiarviot ja tukea ajankäyttöön
- Helpottaa osallistumisen vaikutusten arviointia sisältökontribuution näkökulmasta

Digiraati

Lainvalmistelu Strategiatyö Muut hankkeet

Verkkopalvelu, jossa erityisesti lapset ja nuoret voivat osallistua keskusteluun ajankohtaisista aiheista. Raati...

20 - 80 h 0 - 2 000 €

10-500 Matala

Päätöksentekijä Valmistelija

Ennakoitimenetelmät

Strategiatyö Työryhmät Muut hankkeet

Tulevaisuusajattelun ja ennakoinnin työkaluja, jotka auttavat haastamaan oletuksia, tunnistamaan...

20 - 120 h 1 000 - 15 000 €

5-100 Keskitaso

Päätöksentekijä Valmistelija

Fokusryhmähaastattelu

Lainvalmistelu Strategiatyö Työryhmät

Muut hankkeet

Pieni ryhmä keskustelee fasilitoidusti aiheesta syvällisen ymmärryksen saamiseksi.

15 - 40 h 2 000 - 8 000 €

6-12 Keskitaso

Päätöksentekijä Valmistelija

Hackathon / Ideakilpailu

Strategiatyö Muut hankkeet

Intensiivinen tapahtuma, jossa osallistujat kehittävät ratkaisuja määritellyyn ongelmaan.

Kansalaisaloitteen käsittely

Lainvalmistelu

Kansalaisaloitteen pohjalta tapahtuva vuorovaikutteinen käsittelyprosessi.

Kansalliset dialogit

Lainvalmistelu Strategiatyö Muut hankkeet

Laaja yhteiskunnallisen vuoropuhelun menetelmä, jossa kansalaiset, yhteisöt ja viranomaiset rakentavat...

Resurssilaskuri

Arvioi menetelmän vaatimat resurssit tunneissa, euroissa ja henkilötyövuosissa.

Lähtötiedot

Valitse menetelmä

Digiraati

Valmistelijan käytettävissä oleva aika 40 h

Menetelmään käytettävissä oleva aika 20 h

Aika valmisteluun, koordinointiin ja raportointiin

Osallistujamäärä (arvio) 50

Aika itse osallistamismenetelmän toteuttamiseen

Resurssitarve

TUNNIT

Valmistelijan aika 40 h

Menetelmän aika 20 h

Yhteensä 60 h
HTV: 0,035

KUSTANNUKSET

Menetelmän suorat kustannukset (arvio) 0 - 1 000 €

Käytettävissä oleva budjetti 10 000 €

Löydä hankkeellesi sopiva osallistamistapa

Apuri-botti auttaa sinua löytämään hankkeellesi sopivan menetelmän. Kerro ensin lyhyesti mistä on kyse, mitä ryhmiä tulee osallistaa, käytössäsi oleva aika ja kulut. Apuri-botti tukee sinua menetelmien soveltamisessa läpi koko prosessin.

Kuulemisen ja valmistelun apuri

Hei! Olen kuulemisen ja valmistelun apuri. Autan sinua löytämään sopivan menetelmän hankkeeseesi ja tukemaan sinua menetelmien soveltamisessa.

Aloitetaan!

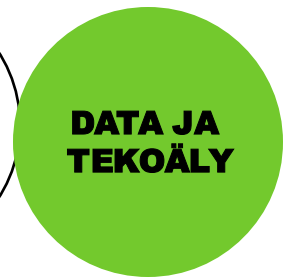
Kysy vapaasti menetelmistä tai kuulemisesta...

Esim. "Kerro erätauko-dialogista" tai "Mitkä menetelmät ovat edullisimpia?"

Kuulemisen ja valmistelun apurin toiminnallisuudet

- **Kuulemisen ja valmistelun apurin- botti** -> tukee menetelmän valintaa
- **Resurssilaskuri** -> tukee valmistelun resurssien käyttöä (htv, eurot, ajankäyttö, hyödyt valmistelijalle vs. päätöksentekijälle)
- **Menetelmä - ja työkalukirjasto**-> tukee menetelmän ja työkalujen soveltamista
- **Vaikutusten arviointi ja mittaaminen** -> tukee vaikutusten arviointia ja sisältäen kysymyspatteriston

Kuulemisen ja valmistelun digitaalinen apuri

ALUSTAVA AIKAJANA

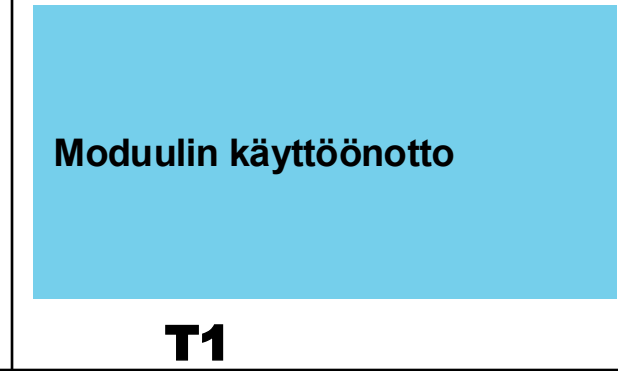
2026 Suunnittelu, prototyyppi ja pilotti I

2027 II Pilotointi ja jatkokehitys

2028 Käyttöönotto (exit)

KUMPPANIT

- VM, OM
- Tavoitteena osallistaa koko VN, koskee kaikkia ministeriöitä. Toisessa vaiheessa kunta, HVA ja kansalaisnäkyä
- Tiedonvaihto myös OECD (Open Government)

SYNERGIAT VALTONEUVOSTON MUIHIN HANKKEISIIN

- OM:n kansalaispaneelien vakiinnuttamisen [hanke](#)
- Kytkös [kansallisiin dialogeihin](#)

Keskusteluun

- Mitä ajatuksia apuri herätti?
- Mitä toiminnallisuuksia apuriin tulisi sisältää?
- Mitä menetelmiä ja työkaluja apurissa tulisi olla?

Sitran tiimi

**Pauli
Saloranta**

Johtava asiantuntija

**Vava
Lunabba**

Johtava asiantuntija

**Henna
Hiilamo**

Asiantuntija

**Hannu-Pekka
Ikäheimo**

Ohjelmajohtaja,
demokratia-
innovaatiot

**Anssi
Komulainen**

Ohjelmajohtaja,
data ja tekoäly

**TEKOJA
TULEVAI-
SUUDELLE**